

نگاهی به جرم اختلاس

و

مجازات آن

مؤلف:

رحمت‌الله حیدری

کارشناس ارشد جزا و جرم‌شناسی

سرشناسه : حیدری، رحمت‌الله، ۱۳۷۰
 عنوان و نام پدیدآور : نگاهی به جرم اختلاس و مجازات آن / مولف: رحمت‌الله حیدری
 مشخصات نشر : تهران: کتاب آوا ۱۳۹۶
 مشخصات ظاهری : ۲۱۰ ص
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۳۴۳-۱
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه: ص ۲۰۵
 موضوع : اختلاس - قوانین و مقررات - ایران
 موضوع : Embezzlement-Law and legislation-Iran
 رد‌بندی خنجره : ۱۳۹۶ ن ۹ ح ۴۲۵۸ / KMH
 رد‌بندی دی‌بی : ۳۴۵/۵۵۰۲۶۳
 شماره کتابشناس ملی : ۴۶۸۳۱۶۴

نگاهی به جرم اختلاس و مجازات آن

انتشارات کتاب آوا

مؤلف:	رحمت‌الله حیدری
ناشر:	کتاب آوا
نوبت چاپ:	اول ۱۳۹۶
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت:	۱۳۰۰۰۰ ریال
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۳۴۳-۱

نشانی دفتر مرکزی: انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، بن‌بست حقیقت، پلاک ۴، طبقه ۲، واحد ۴
 شماره‌های تماس: ۶۶۹۷۴۶۴۵ | ۶۶۹۷۴۱۳۰ | ۴۰۷۹۹۳ | دورنگار: ۶۶۴۶۱۱۵۸

www.avabook.com avabook_kazemi@yahoo.com

فروشگاه کتاب آوا: اسلام‌شهر، خیابان صیاد شیرازی، روبروی دانشگاه آزاد اسلامین جنب دادگستری
 تلفن: ۵۶۳۵۴۶۵۱

هرگونه تکثیر این اثر از طریق ارسال یا بارگذاری فایل الکترونیکی، یا چاپ و نشر کاغذی آن بدون مجوز ناشر، به هر شکل، اعم از فایل، سی‌دی، افست، ریسوگراف فتوکپی، زیراکس یا وسایل مشابه، به صورت متن کامل یا صفحاتی از آن، تحت هر نام اعم از کتاب، راهنما، جزوه، یا وسیله کمک آموزشی، در فضای واقعی یا مجازی، و همچنین توزیع، فروش، عرضه یا ارسال اثری که بدون مجوز ناشر تولید شده، موجب پیگرد قانونی است.

پیشگفتار

خداوند متعال، شاکریم که قدرت قلم به دست گرفتن، اندیشیدن و سخن گفتن را به ما ارزانی کرد و موهبت فکر و اندیشیدن آنقدر عظیم است که ذهن بشری عاجز از سپاس و تشکر از این نعمت الهی است و به نیکی یاد کردن از متفکرانی که از این قدرت خدادادی به نیکی استفاده کرده اند حکم واجب است بر حقوق جزا و علوم کیفری نیز از این قاعده مستثنی نیست.

با رشد تمدن بشری، تشکیل دولت به دلیل عامل تأمین امنیت، دفاع از مرزها، اجرای عدالت و داد گستری و به طور کلی متصدی حاکمیت لازم آمد و به همین منظور و برای تأمین هزینه های آن، دولت می بایست اموال و منابع درآمدی داشت و تنها راه درآمد متصور، اخذ مالیات از رعایا و شهروندان بود. بدین ترتیب دولت با اخذ مقداری از اموال مردم، آن را در جهت رفق و فتح امور خود ایشان هزینه می نمود. مردم با حشم پوشی از برخی دارایی خود، دولت را در انجام وظایف محوله یاری می دادند. البته این قاعده که به عنوان فلسفه ی وجودی دولت و اداره ی امور انسان ها در ایجاد نهادی حقوقی با اختیارات گسترده به شمار می رود، رفته رفته دچار انحراف گشته و مورد سوء استفاده حکمرانان قرار گرفت، ولی آنچه بیش و کم در همه جوامع باقی ماند، حمایت از اموال حکومتی بود خواه به عنوان اموال طبق فرمائروا، خواه به عنوان دارایی مردم که با توافق جمعی برای هزینه در جهت منافع ایشان به دولت سپرده شده بودند (جالب توجه اینکه، هر چه حکومت ها مستبدتر و از فلسفه ی وجودی خویش در جهت خدمتگزاری به مردم دورتر شدند، حمایت های بیشتری نسبت به اموال دولتی به عمل آوردند و در این راه از وضع قوانین کیفری و مجازات های بسیار شدید و خشن فروگذاری نکردند).

با این حال در حقوق نوین نیز، سیاست کیفری بر آن تمایل دارد که از اموال دولتی حمایت بیشتری نسبت به اموال خصوصی به عمل آورد، به همین منظور تخریب، سرقت و خیانت در اموال دولتی متضمن مجازات سنگین تری در برابر جرایم مذکور نسبت به اموال شخصی و خصوصی است و چنین قلمداد می شود که تجاوز به اموال عمومی (حداقل در برخی از مصادیق نظیر اختلاس) علاوه بر لطمه به مالکیت، متضمن سلب اطمینان شهروندان از قوای حاکمه و نتیجتاً تهدیدی علیه آسایش عمومی است و لذا اختلاس را به دو اعتبار، میتوان در دو گروه جرایم قرار داد به اعتبار موضوع جرم در طبقه جرایم علیه اموال و مالکیت و به اعتبار قربانی، آثار جرم، در زمره جرایم علیه آسایش

در این کتاب سعی شده است که اختلاس به صورت تفصیلی مورد بررسی قرار گیرد، بنابراین محتوای این کتاب به بحث حقوق جزای اختصاصی که در آن به تشریح یک جرم پرداخته می شود، نزدیک تر است. در تألیف حاضر، علاوه بر ذکر تاریخچه ی قانونگذاری، ارکان سه گانه جرم اختلاس و مجازات های آن مورد بررسی قرار گرفته تا حد امکان، مفاهیم الفاظ به کار رفته توسط قانونگذار تشریح گردیده است. علاوه بر آن اختلاس با سایر جرایم مشابه مقایسه شده، شباهت ها و تفاوت ها موجود ما بین آن ها بیان شده است.

با اذعان به نقایص فراوان این کتاب، امید است گاهی هر چند کوچک و مقدمه ای ناچیز در جهت شناخت بیشتر یکی از مقولات حقوق جرم اختصاصی و مبتلی به جامعه گردد. و خدای بزرگ را بسی شاکریم که از روی کرم، پدر و مادری فداکار نه پادشاه ساخته، تا در سایه درخت بر بار وجودشان بیاساییم و از ریشه آنها شاخ و برگ گیریم، از سایه وجودشان در راه کسب علم و دانش تلاش نماییم. والدینی که بودندشان تاج افتخاریست بر سر ما و نام بزرگوارشان دلیلی است بر بودنمان چرا که اینان پس از پروردگار، مایه ی هستیما بوده اند، دستان را گرفتند و راه رفتن را در این وادی زندگی پر از فراز و نشیب به ما آموختند و در آخر نمیتوانیم معنایی بالاتر از تقدیر و تشکر بر زبانمان جاری سازیم و سپاس خود را در وصف استاد ارجمند جناب آقای دکتر مهدی اسماعیلی آشکار نماییم که هر چه گوئیم کم گفته ایم چون در این راه صادقانه و بی هیچ چشم داشتی ما را یاری نمودند. و در پایان از کلیه عزیزانی که ما را در تهیه و تألیف این مجموعه یاری نموده اند و علی الخصوص مدیریت محترم انتشارات آوا

که علاوه بر اعتماد والای خویش در جهت ارتقاء سطح کیفی کتاب از هیچ کوششی مضایقه ننموده اند، تشکر و قدردانی می نمایم و از خوانندگان گرامی هم در خصوص معایب کار، ضایع راهنمایی می نمایم و یقیناً هر اثری توأم با خطایی است، لذا از تمامی صاحب نظران و دانشجویان محترم خواهشمندیم هر گونه اشکالی را در جهت اصلاح هر چه بهتر این کتاب از طریق پست الکترونیکی www.r.heydari69@yahoo.com اطلاع دهید.

کاس رویاهایم از روزی حقیقت می شدند تنگنای سینه ها دشت محبت می شدند
سادگی. مهر و قانون انسان بودن است کاش قانون هایمان یک دم رعایت می شدند

رحمت الله حیدری - بهار ۱۳۹۶

فهرست مطالب

بخش اول: مبانی حقوقی - حقوقی جرم اختلاس	
فصل اول: کلیات	۱۵
مقدمه	۱۵
گفتار اول: تعریف جرم اختلاس	۱۶
گفتار دوم: بررسی تاریخی جرم اختلاس	۲۳
فصل دوم: انواع دعاوی و مرجع رسیدگی به آن	۳۷
گفتار اول: حیثیت جرم اختلاس	۳۷
گفتار دوم: مرجع رسیدگی به جرم اختلاس	۴۱
فصل سوم: ارکان جرم اختلاس	۵۱
گفتار اول: رکن قانونی	۵۱
گفتار دوم: رکن مادی	۵۴
گفتار سوم: رکن معنوی	۷۲
فصل چهارم: مراحل تکوین و انواع نحوه مبادرت در جرم اختلاس	۷۷
گفتار اول: شروع به جرم اختلاس	۷۷
گفتار دوم: همکاری و مساعدت در اختلاس	۸۲
بخش دوم: واکنش جامعه در برابر جرم اختلاس	
فصل اول: مجازات جرم اختلاس	۹۱
گفتار اول: کلیاتی در مورد اقسام مجازات	۹۱
گفتار دوم: مجازات اختلاس در فقه	۹۴
گفتار سوم: مجازات اختلاس در قوانین کیفری	۹۶
گفتار چهارم: مجازات اختلاس در قوانین اداری	۱۰۳
فصل دوم: کیفیات مشدده و مخفیه	۱۱۵

- ۱۱۵..... گفتار اول: تعدد و تکرار جرم اختلاس
- ۱۱۶..... الف: دارای حداقل و حداکثر باشد
- ۱۱۸..... گفتار دوم: تخفیف و تعلیق مجازات اختلاس
- ۱۲۵..... فصل سوم: انواع اختلاس و جرائم در حکم اختلاس و مجازات آن‌ها
- ۱۲۵..... گفتار اول: انواع اختلاس
- ۱۲۹..... گفتار دوم: جرائم در حکم اختلاس یا مرتبط با آن
- ۱۳۵..... فصل اول: سنجایش اختلاس با جرائم مشابه
- ۱۳۵..... گفتار اول: اختلاس و خیانت در امانت
- ۱۵۴..... مجازات اختلاس و سرقت
- ۱۵۷..... گفتار دوم: اختلاس و تصرف غیرقانونی در اموال دولتی
- ۱۹۱..... فصل دوم: علل و آثار اختلاس
- ۱۹۱..... گفتار اول: علل و آثار اختلاس اموال عمومی و دولتی
- ۱۹۴..... گفتار دوم: آثار زیانبار اجتماع اختلاس
- ۱۹۶..... گفتار سوم: آثار زیانبار فرد در اختلاس
- ۱۹۹..... فصل سوم: راه کارهای جلوگیری از اختلاس
- ۲۰۵..... فهرست منابع